

PUCKELLAXEN – Vad är läget?

© PANJU ORELL

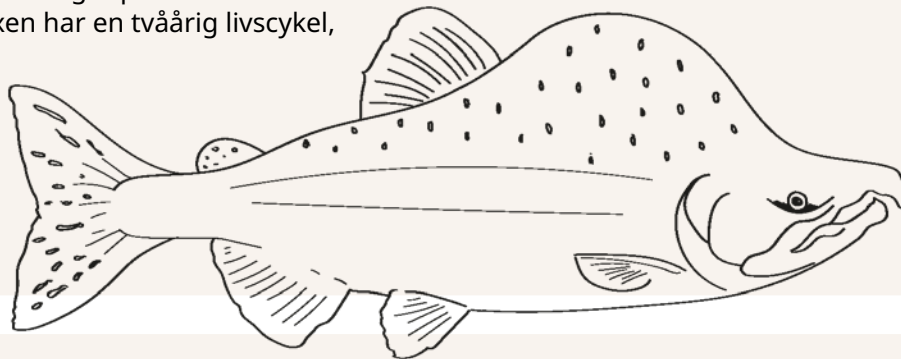
PUCKELLAXEN HAR SPRIDIT SIG TILL ATLANTEN

Puckellaxen är den minsta av Stillehavslaxarna. Den har en tvåårig livscykel, så att ynglen som kläckts vandrar en kort tid efter leken ut i havet och året därpå tillbaka i älven för att leka.

Puckellaxen kom till Atlantsidan, det vill säga Kolahalvön och Vita havet, genom människans medverkan via utsättningar på 1950-talet. Eftersom puckellaxen har en tvåårig livscykel,

förekommer den i udda- och jämna-års-bestånd som inte förökar sig med varandra. Udda-års-beståndet är betydligt starkare.

Puckellaxen söker sig till finska älvar, Tana älv och Neidenälven, från den norska sidan. Den har ökat kraftigt på den finska sidan från och med 2017.

PUCKELLAXENS INVERKAN PÅ VATTENDRAG OCH ANDRA ARTER

Eftersom puckellaxen har ökat kraftigt i antal först under de senaste åren finns det knappt om forskning om vilken påverkan den har. Sannolikt påverkar ökningen vattendragen och andra arter på flera olika sätt, genom att puckellaxens yngel äter mycket och det frigörs näringsämnen ut i vattnet från kadavren av fiskarna som dör efter parning.

Eftersom puckellaxar vandrar i större antal upp i finska floder endast under udda år, erhålls också information om dess påverkan bara vartannat år. Å andra sidan får älvarna vila under

jämna år, vilket kan förändras om även jämna-års-beståndet ökar.

Med tanke på ekologiska förändringar är skalan på påverkan det avgörande. I stora älvar är följderna mindre dramatiska än i de små vattendrag till vilka puckellaxen också har spridit sig.

Att fiska bort puckellaxarna är inte heller helt problemfritt. Vid eventuellt massvis borttagning av puckellaxar ska det göras så att åtgärden inte stör de övriga vandringsfiskarna, såsom atlantlaxen.

Hanens lekdräkt skiljer sig från honans lekdräkt – hanen utvecklar krokformade käkar och en puckel på ryggen under lekvandringen.

© PANU ORELL

PUCKELLAXEN I FINLAND

Eftersom puckellaxarna simmar in i finska vattendrag från den norska sidan är norrmännens förhållningssätt avgörande för hur situationen utvecklas hos oss. I Norge klassificeras puckellaxen som en invasiv främmande art och man har utvecklat effektiva metoder för att ta bort den.

Åtgärderna har inte alltid varit effektiva, och till exempel fångstdammen i Tana älv 2023 stoppade inte puckellaxen. Däremot störde dammen den lekvandringen för den redan från förut decimerade atlantlaxen. Norge har planer på en ny damm 2025.

PUCKELLAXENS POTENTIAL

Enligt finsk lag är puckellaxen inte en invasiv främmande art. Däremot uppmuntras fiske av arten för att få bort den. Det är med andra ord tillåtet att fiska puckellax, som anses vara en utmärkt matfisk. På så sätt spelar lokalsamhällena en viktig roll i att fiska och ta bort puckellaxar.

Om puckellaxar fortsätter att lekvandra till Finland kan det innebära möjligheter att locka fisketurister, och på så sätt kan bortfisket gynna turismen. Fisketurismen kan eventuellt också skapa arbetstillfällen i lokalsamhällena. Visserligen är de små jämna-års-bestånden problematiska med tanke på företagsverksamhet.